

केन्द्रीयसंस्कृतविश्वविद्यालयः
(सांख्ययोगविद्याशाखा)
शास्त्रिप्रथमवर्षस्य पाठ्यक्रमः

कक्षा	सत्रार्थम्	पत्रसङ्केतः	पाठ्यक्रमविवरणम्	क्रेडिट	यूनिट	होरा
शास्त्रिप्रथमवर्षम्	द्वितीय	GE2	आधारग्रन्थः- शिवसंहिता			
			प्रस्तावना- दर्शनेषु सांख्ययोगदर्शनं सातिशयेन च प्रथते इति विद्याशाखासु तच्छास्त्राध्ययनावसरं लभते इत्यस्मात् हेतोः सांख्ययोगदर्शनं छात्राणां समाजस्य च महदुपकाराय कल्पते । उद्देश्यम् – सांख्ययोगसिद्धान्तानां परिचयप्रदानपूर्वकं यथार्थज्ञानप्रदानम्। शिवसंहितायाः वैशिष्ट्यं महत्त्वं उपादेयताञ्च विज्ञापनम्। योगसिद्धान्तानां प्रायोगिकज्ञानप्रदानम्।			
शास्त्रिप्रथमवर्षम्	द्वितीयसत्रार्थम्	GE2	प्रथमपटलः	1	1	16-20
			द्वितीयचतुर्थपटलौ	1	1	16-20
			तृतीयपटलः	1	1	16-20
			पञ्चम पटलः	1	1	16-20
			तत्त्वज्ञानोपदेशप्रकरणम्, नाडीविचारः, दशमुद्रा प्रकरणम् योगानुष्ठानपद्धतियोगाभ्यासवर्णनम्, प्राणप्रकरणम् योगसिद्धिप्रकरणम्, योगवर्जितविषयः, आसन प्रकरणम् भोगरूपविघ्नविद्याकथनम्, चतुर्विधयोगकथनम्, षट्चक्रनिरूपणम् ध्यानसिद्धिनिरूपणम् ।			

फलितान्शः - शिवसंहितायाः अध्ययनेन छात्रेषु योगदर्शनस्य प्राचीनता-विशेषता-क्रमविकाश-उद्योग्यम् आचार्यपरम्परायाः च ज्ञानं भविष्यति। सङ्गति - योगदर्शनं भारतीयदर्शनेषु अतीव पुरातनं अस्ति । तत्र योगदर्शनं व्यवहारिकं पक्षमुपस्थपयति ।
बोधनप्रक्रिया- व्याख्यात्मकविधिः, विवरणात्मकविधिश्च, प्रयोगात्मकविधिः
सहायकसन्दर्भग्रन्थाः-
01. शिवसंहिता चौखम्भाप्रकाशन वाराणसी
03. सांख्यसूत्रम् चौखम्भाप्रकाशन वाराणसी
04. भारतीयदर्शनम् चौखम्भाप्रकाशन वाराणसी
05 योगदर्शनम् चौखम्भाप्रकाशन वाराणसी
प्रश्नपत्रप्रारूपम्- प्रश्नपत्रे खण्डत्रयं भवति । प्रथमखण्डे अतिलघूत्तरीयः द्वितीयखण्डे लघूत्तरीयः तृतीयखण्डे दीर्घोत्तरीयश्च ।
परीक्षाप्रणाली - सत्रार्द्धपरीक्षा
मूल्यांकनप्रक्रिया- मूल्यांकनप्रक्रिया द्विधा वर्तते, आन्तरिकमूल्यांकनं बाह्यमूल्यांकनञ्च
परीक्षामाध्यमः- संस्कृतम्
निर्धारितपाठ्यक्रमः-1. शिवसंहिता

**Board of Studies
(Department of Sankhyayoga)**

Dr. Ashok Kumar Meena (HOD) (Chairman)

Prof. Mahesh Prasad (External Expert)

Dr. (Smt). Jyothi (External Expert),

Dr. Bikasini Gumansingh (Syllabus Creator)

Dr. Sukanti Barik (Convener)